

Voluntariat cultural

Una mostra de dinamisme social

A les comarques gironines, darrerament, s'està implantant una nova figura de voluntariat. Es tracta de gent amb inquietuds culturals que, mentre aprofiten el temps lliure del qual disposen, fan un servei a la comunitat.

JORDI ARBONÈS (NIF) > TEXT
CLAUDI VALENTÍ > FOTOS

>> Il·lustració extreta del Manual de gestión cultural para voluntarios de Tegucigalpa (Mèxic).

La Fundació Rafael Masó és un dels llocs que, a la ciutat de Girona, han endegat aquesta iniciativa que s'està consolidant, tot i que fa un any que s'ha obert al públic la casa restaurada de l'arquitecte. Aquest tipus d'activitat és molt corrent als Estats Units, on s'ha convertit en una feina no remunerada que es du a terme en molts museus i fundacions. Cada museu funciona de forma autònoma, i és principalment a través de les seves webs on es busca la inscripció dels voluntaris. Els responsables de la Fundació Rafael Masó expliquen que el primer pas que han endegat ha estat fer una tasca de pedagogia per aconseguir que la gent contemplés aquesta activitat com una cosa normal i que, de mica en mica, s'hi anés implicant. Diuen que, al principi, altres museus i fundacions s'ho miraven amb recel i amb una certa dosi d'ironia però que, ara, sorpresos de l'èxit que tenen, els consulten per saber com funciona el voluntariat cultural.

Funcionament

En un principi no sabien qui se sentiria atret per aquesta iniciativa, i estaven oberts a tot perquè partien de la idea que tothom és vàlid per fer coses. Aquesta percepció inicial es va confirmar i, aleshores, gràcies a la gent que va acudir a la primera convocatòria, van estructurar la feina en tres punts bàsics: atenció a recepció, visites guiades i tasques a la col·lecció d'art i a l'arxiu.

A la gent que hi entra se'ls fa un programa bastant intensiu de formació, se'ls dóna el llibre de la casa i informació de tot tipus. Llavors, qui

ho desitja es posa a prova fent visites guiades. Es tracta que sigui la mateixa persona la que trobi quin és el lloc en què es troba més còmoda. Així, hi ha qui prefereix estar a la recepció perquè sap idiomes o qui s'estima més fer una feina més metòdica i sense estar de cara al públic.

Els voluntaris

El perfil de la gent que s'hi apunta és molt variat. Així, hi podem trobar gent que prové d'àmbits molt diversos, com ara una interiorista, una senyora que té una acadèmia, un poeta professor d'institut, una aparelladora, una geògrafa, un enginyer jubilat, una biòloga i, també, alumnes de postgrau de la universitat. Els estudiants tenen l'oportunitat de tocar materials i objectes d'una manera que és difícil de fer en qualsevol altre museu. Poden

El voluntariat cultural no està relacionat directament amb la crisi, tot i que s'inverteix el temps en activitats que aporten coneixements per a futures feines

>> Reunió de voluntàries a la Casa Masó per treballar les propostes i línies de treball.

treballar en escultures i pintures tot fent una recerca documental sobre el significat de les obres i la història dels autors. Per a molta gent això implica obtenir una experiència que ajuda a ampliar el seu currículum amb vista a futures feines. El voluntarisme cultural té diverses modalitats, i el podem trobar en llocs com el Punt de Lectura de Sant Narcís —que depèn de la biblioteca Salvador Allende—; a l'arxiu de l'Ajuntament de Lloret, en què un grup de jubilats cataloguen fotos antigues; en el de Palafrugell, on es posa al dia el directori dels carrers, que canvia cíclicament; en una base de dades sobre fitxes de baptismes, matrimonis i enterraments, i també en un treball d'escaneig sobre el fons fotogràfic municipal en el qual hi ha més de mil fotos donades pel pintor Rodolfo Candelària. També trobem voluntariat al Museu de la Pesca de Palamós. En la xarxa de biblioteques municipals igualment hi tenen cabuda els voluntaris que fan tasques als clubs

de lectura, que porten documents en préstec als malalts, a la gent gran o a la que és a la presó. Alguns també s'ocupen de folrar llibres i d'endreçar. Acostumen a ser nois i noies, jubilats, mestresses de casa i alumnes de les escoles dels pobles.

Una casa museu viva

La casa Masó està formada per dos pisos, i té 240 metres quadrats. Hi ha pintures del segle dinou, escultures, mobiliari, coberteria i cristalleria, a més d'un arxiu i d'una biblioteca de 3.000 llibres. El personal de la Fundació diu que hi ha molt per fer perquè l'arxiu

El voluntarisme ofereix un treball de suport a les institucions i du a terme feines que aquestes són incapaces d'assumir

només està catalogat com a inventari. S'ha de crear una base de dades definitiva i indexar un bon gruix de material epistolar. Es podria dir que, actualment, després de la restauració, la casa és viva perquè molts aspectes del seu llegat es concreten i es posen a disposició del públic gràcies als voluntaris. Una voluntària s'encarrega de qüestions de manteniment i busca panys de porta en fires d'antiquaris; d'altres repassen roba de la col·lecció o investiguen sobre els diferents artistes que van dissenyar els mosaics. El cas de la casa és diferent d'altres llocs on els voluntaris culturals fan feina, perquè té una importància cultural que atrau especialistes i estudiants interessats en l'obra i l'època de Rafael Masó, els quals, moltes vegades, fan propostes perquè s'hi duguin a terme feines que puguin servir als futurs historiadors o als estudiants que fan tesis o treballs. La direcció està oberta a les iniciatives noves, com la d'explicar contes durant el Nadal, i altres propostes per fer ac-

>> Xavier Macià i altres voluntaris a la Casa Masó.

>> Ana Paula Mondoloni durant una visita guiada a la Casa Masó.

cessible i popular tant la casa com la riquesa artística que conté. Expliquen els responsables que cada dia passen coses i sorgeixen iniciatives interessants, i això aporta una vida polièdrica a l'espai. S'estan catalogant els llibres i els objectes, els quals, a través de la web, entraran en un gran aparador des del qual qualsevol interessat es farà una idea del substrat cultural de què disposa la fundació. No hi ha compensació econòmica per als voluntaris. Se'ls regala el llibre, s'arreglen entrades per a amics i familiars i es fan reunions per tal de motivar el grup, i totes les activitats són reconegudes a la web. Busquen gent de totes les edats i procedències, i no és necessari que tinguin experiència, sinó interès per donar a conèixer el patrimoni artístic de Girona. No hi ha un horari tancat, sinó que la fundació s'adapta a la disponibilitat dels voluntaris. Alguns hi van dues tardes o dues hores a la setmana; d'altres, cada quinze dies. L'únic que cal és comprometre's a complir els horaris pactats. L'activitat dels voluntaris és un suport a les institucions perquè es desenvolupa en espais que aquestes no poden cobrir.

Dos voluntaris

L'Anna Paula Mondoloni és francesa, i fa tres anys que viu a Girona. És biòloga i està a l'atur. Va visitar la casa Masó des que es va obrir. Diu: «Un cop acabada la visita, vaig preguntar si hi havia visites en francès i em van dir que no. Llavors els vaig proposar de fer-les jo, i hi van estar d'acord. A més, també em van agafar per estar-me unes hores a la recepció. Aquesta activitat m'ofereix la possibilitat de poder viure de prop la cultura catalana». Té un objectiu clar: «Aquesta casa és el testimoni d'una època artística i de civilitat per a Europa, un patrimoni que s'ha de conèixer i potenciar. Jo poso el meu gra de sorra per ajudar que la fundació funcioni millor. Ara he proposat de fer visites teatralitzades. Espero que les puguem fer».

En Xavier Macià és enginyer tècnic químic i està jubilat, i de seguida que la casa es va obrir es va interessar pel

voluntariat. Explica: «Per pudor, no em vaig atrevir a fer visites. En canvi em vaig oferir per estar a la recepció. Gràcies al fet que els voluntaris som allà, la fundació pot tenir les portes obertes ja que només hi ha tres persones de plantilla, i així la gent entra i fa consultes i els informem de les reserves i les hores de visita. Si els voluntaris no hi fóssim, la porta no podria estar sempre oberta. Recalca que encara costa trobar voluntaris perquè «em sembla que els catalans no tenim una tradició associativa i de clubs on s'aplega la gent, com els anglosaxons. Aquí som més individualistes». Macià, a més, és un voluntari social perquè col·labora en el Banc d'Aliments de Càritas i en la fundació Ramon Noguera, per a gent discapacitada.

El voluntariat cultural és una mostra del dinamisme de la societat. Un corrent interior que aplega gent que prové de diferents àmbits i que troba en les diverses activitats una manera d'utilitzar el seu temps i, alhora, de contribuir a mantenir viva la memòria col·lectiva de les seves poblacions.

«Un cop acabada la visita, vaig preguntar si hi havia visites en francès i em van dir que no. Llavors els vaig proposar de fer-les jo»

Jordi Arbonès (Nif) és escriptor.